

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

SUPREME COURT OF JUSTICE

Nr. 130
Din 25 mai 2026

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. A. Lăpușeanu, 28

Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află cauza de contencios administrativ, intentată la contestația depusă de către Angela Braga împotriva Consiliului Superior al Magistraturii, terț Comisia de evaluare a judecătorilor privind contestarea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 138/9 din 31 martie 2026 și constatarea promovării evaluării externe.

La data de 13 mai 2026, reclamanta Angela Braga a depus o cerere, prin care a solicitat sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „circumstanțe de fapt care puteau duce la promovarea sau nepromovarea evaluării” de la art. 18 alin. (3) lit. b) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023.

Prin încheierea din data de 18 mai 2026 Curtea Supremă de Justiție a admis cererea reclamantei Angela Braga privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „circumstanțe de fapt care puteau duce la promovarea sau nepromovarea evaluării” de la art. 18 alin. (3) lit. b) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023.

Anexă:

1. Cererea și sesizarea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.
2. Încheierea din data de 18 mai 2026 a Curții Supreme de Justiție.

Președinte interimar
al Curții Supreme de Justiție

Stela Procopciuc

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹

A.1. Persoană fizică

1. Nume: Braga

2. Prenume: Angela

5. Reprezentant (dacă este cazul)

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

Reclamanta Angela Braga este judecător al Curții de Apel Centru și este supusă procedurii de evaluare externă prevăzute de Legea nr. 252/2023. La 12 martie 2025, Comisia de evaluare a adoptat în unanimitate un raport cu propunerea de promovare a evaluării. Prin Hotărârea nr. 181/15 din 16 aprilie 2025, Consiliul Superior al Magistraturii a respins raportul și a dispus reluarea procedurii în temeiul art. 18 alin. (3) lit. b), invocând existența unor circumstanțe de fapt legate de pornirea urmăririi penale împotriva reclamantei.

Comisia a finalizat reevaluarea și a adoptat, la 25 noiembrie 2025, un al doilea raport cu aceeași propunere de promovare, concluzionând că faptele imputate nu sunt susținute prin probe verificabile. Prin Hotărârea nr. 138/9 din 31 martie 2026, CSM a respins și al doilea raport și a constatat nepromovarea evaluării. Această hotărâre este contestată la Curtea Supremă de Justiție în temeiul art. 19 din Legea nr. 252/2023.

Problema constituțională nu rezidă în existența unor noțiuni juridice cu un oarecare grad de elasticitate. Ea rezidă în faptul că art. 18 alin. (3) lit. b) utilizează sintagma „circumstanțe de fapt care puteau duce la promovarea sau nepromovarea evaluării” fără a defini conținutul juridic al acesteia, iar această imprecizie se reflectă inevitabil și asupra controlului jurisdicțional exercitat de Curtea Supremă de Justiție în temeiul art. 19 alin. (6) din lege.

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

C. Obiectul sesizării³

Se contestă, în mod strict și limitat, art. 18 alin. (3) lit. b) din Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor, în măsura în care permite Consiliului Superior al Magistraturii să respingă un raport pozitiv al Comisiei de evaluare și să dispună reluarea procedurii atunci când „constată circumstanțe de fapt sau erori procedurale care puteau duce la promovarea sau, după caz, nepromovarea evaluării”, fără a defini ce reprezintă o circumstanță de fapt relevantă, fără a stabili standardul de probă necesar pentru constatarea acesteia, fără a impune ca respectivele circumstanțe să contrazică concluzia Comisiei și fără a obliga CSM să identifice o eroare concretă în activitatea Comisiei.

Lipsa de previzibilitate a art. 18 alin. (3) lit. b) afectează inevitabil și controlul exercitat de Curtea Supremă de Justiție în procedura prevăzută de art. 19 din lege, întrucât instanța este chemată să controleze aplicarea unei norme care nu stabilește limite juridice suficient de clare pentru exercitarea acestei competențe.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale ratione materiae. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, art. 20 din Constituție

Reclamanta a contestat Hotărârea CSM la Curtea Supremă de Justiție. Controlul judiciar al acestei hotărâri este posibil numai dacă instanța are un criteriu legal față de care să verifice decizia CSM. Norma contestată nu furnizează un astfel de criteriu. Instanța nu poate verifica dacă circumstanțele invocate de CSM sunt suficiente sau insuficiente, relevante sau irelevante, deoarece legea nu definește aceste noțiuni. Accesul la justiție al reclamantei este direct afectat: ea se poate adresa instanței, dar instanța nu poate examina fondul deciziei pe baza unui standard verificabil.

Dreptul la apărare, art. 26 din Constituție

Reclamanta nu a știut și nu putea ști, la momentul prezentării apărării în fața CSM, ce tip de circumstanțe de fapt ar fi suficient pentru a justifica reluarea evaluării. Norma nu stabilește un prag, un standard sau o categorie de circumstanțe relevante. Ca urmare, reclamanta nu a putut pregăti o apărare utilă față de un criteriu nedefinit. Dreptul la apărare efectivă implică dreptul de a cunoaște regulile după care ești judecat. În această cauză, regulile nu existau.

Securitatea raporturilor juridice și previzibilitatea legii, art. 22 și art. 23 din Constituție

Reclamanta a intrat în procedura de evaluare cu un cadru normativ care nu îi permitea să anticipeze cu certitudine consecințele unui raport pozitiv al Comisiei. Norma contestată permite CSM să anuleze concluzia Comisiei în baza oricăror circumstanțe de fapt, fără un prag definit. Aceasta a creat o incertitudine juridică de aproape doi ani privind statutul profesional al reclamantei, după două rapoarte pozitive. O norma care produce acest efect nu este accesibilă și previzibilă în sensul art. 23 din Constituție.

Interzicerea arbitrariului în exercitarea puterii publice, art. 1 alin. (3) din Constituție

CSM a respins un raport pozitiv adoptat după 9 luni de investigație, pe baza unor materiale pe care le-a solicitat din proprie inițiativă, exterioare dosarului de evaluare, pe care Comisia primise refuz să le obțină. Norma contestată nu interzice acest tip de acțiune. Nu stabilește ca circumstanțele de fapt trebuie să fie independente de autoritatea care le invocă, anterior necunoscute sau incompatibile cu concluzia Comisiei. Absența acestor limitări a permis, în cauza reclamantei, o decizie fără contraprobă la concluziile Comisiei și fără un criteriu verificabil.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Norma nu definește ce anume poate constitui o circumstanță de fapt relevantă

Articolul 18 alin. (3) lit. b) din Legea nr. 252/2023 permite CSM să respingă raportul dacă „constată circumstanțe de fapt care puteau duce la promovarea sau nepromovarea evaluării”. Textul nu indică ce categorie de circumstanțe intra în această noțiune.

Norma nu stabilește dacă circumstanțele trebuie să fie necunoscute anterior Comisiei sau dacă pot include orice element despre care CSM apreciază că ar fi trebuit examinat. Nu stabilește dacă este suficientă existența unor circumstanțe plauzibile sau dacă este necesară demonstrarea lor. Nu stabilește niciun prag de relevanță față de criteriile de evaluare definite de art. 11 din lege.

Această lipsă de definire produce un efect juridic concret. CSM poate califica drept circumstanțe de fapt relevante orice element pe care îl apreciază ca insuficient examinat, indiferent dacă acel element este probat, probabil sau speculativ. În cauza reclamantei, CSM a calificat ca circumstanțe de fapt existența urmăririi penale și conținutul unui rechizitoriu adoptat ulterior raportului Comisiei. Norma nu exclude această interpretare. Nu ar exclude nici altele.

O normă care nu definește noțiunea pe care o utilizează ca temei al unui act defavorabil nu respecta cerința de claritate și precizie a legii impusă de art. 23 alin. (2) din Constituție. Ea nu poate servi ca bază legală suficientă pentru o decizie cu consecințe grave și ireversibile asupra drepturilor fundamentale ale persoanei vizate.

Norma nu stabilește un standard de probă și permite substituirea probei cu aprecierea

Articolul 18 alin. (2) din aceeași lege prevede că la examinarea raportului de evaluare, CSM ține cont de dovezile care confirmă săvârșirea de către subiectul evaluării a faptelor prevăzute la art. 11. Curtea Constituțională a reținut în Hotărârea nr. 2 din 16 ianuarie 2025 că termenul „confirmă” implică un standard de certitudine, nu de probabilitate.

Prin contrast, art. 18 alin. (3) lit. b) nu stabilește niciun standard de probă pentru constatarea circumstanțelor de fapt care justifică reluarea. Nu prevede că acestea trebuie să fie dovedite, că trebuie să fie probabile sau că trebuie să fie altceva decât aparente.

Această diferență de reglementare produce un dezechilibru structural. Standardul pentru nepromovarea directă este cel al certitudinii. Standardul pentru reluarea procedurii, care poate conduce ulterior la nepromovare, este nedefinit. Ca urmare, CSM poate evita aplicarea standardului de certitudine prin mecanismul reluării: în loc să constate direct că sunt dovezi care confirmă, poate constata că există circumstanțe nespecificate care puteau duce la un alt rezultat și poate dispune reluarea.

Această posibilitate nu este ipotetică. În cauza reclamantei, raportul de reevaluare a constatat că probe directe nu există, că judecătorii completului au negat orice influență și că decizia

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

contravențională a fost nefavorabilă contravenientului. CSM a respins raportul bazându-se pe rechizitoriul procuraturii, adică actul acuzării penale neconfirmate judiciar. Norma contestată a permis aceasta fără a impune un standard probator minim pentru calificarea circumstanțelor invocate.

O normă care permite substituirea unui standard de certitudine cu o apreciere a autorității, fără criterii verificabile, contravine principiului legalității și dreptului la apărare efectivă garantate de Constituție.

Norma nu permite un control judecătoresc real al deciziei CSM

Controlul judecătoresc al hotărârii CSM, exercitat de Curtea Supremă de Justiție în temeiul art. 19 din Legea nr. 252/2023, presupune că instanța poate verifica dacă CSM a aplicat corect norma legală. Această verificare este posibilă numai dacă norma stabilește un criteriu determinat față de care să fie examinată decizia.

Articolul 18 alin. (3) lit. b) nu furnizează un astfel de criteriu. Instanța nu poate verifica dacă circumstanțele invocate de CSM sunt suficiente sau insuficiente, relevante sau irelevante, corect apreciate sau nu, deoarece norma nu definește ce înseamnă suficient, relevant sau corect în acest context.

Controlul judiciar se reduce la verificarea existenței formale a circumstanțelor invocate, nu a calității lor juridice. Aceasta transformă controlul judecătoresc dintr-un mecanism de protecție a drepturilor individuale într-un exercițiu formal de confirmare a deciziei administrative.

În cauza reclamantei, această problemă este concretă. Instanța chemată să examineze contestația nu are un criteriu legal după care să verifice dacă rechizitoriul invocat de CSM constituie o „circumstanță de fapt” în sensul normei sau nu. Norma nu îi oferă acest criteriu. Controlul judecătoresc prevăzut de lege devine iluzoriu.

Norma rupe scopul legii și permite o incertitudine juridică de durată nedefinită

Legea nr. 252/2023 definește evaluarea externă ca un exercițiu excepțional, unic și limitat în timp, având ca scop verificarea integrității judecătorilor și sporirea încrederii societății în justiție. Aceasta este formularea expresă a scopului procedurii, conținută în art. 2 din lege.

Norma contestată nu limitează tipul de circumstanțe care pot justifica reluarea și nu stabilește că circumstanțele trebuie să fie noi față de cele examinate anterior de Comisie. Ca urmare, CSM poate invoca la fiecare ciclu circumstanțe diferite sau aprecieri diferite ale aceluiași circumstanțe și poate ajunge la un rezultat diferit de cel al Comisiei, fără a fi obligat să demonstreze o eroare a Comisiei.

În cauza reclamantei, efectul este următorul. După aproape doi ani de procedură, două rapoarte pozitive ale Comisiei și o reevaluare exhaustivă, statutul profesional al reclamantei rămâne nesigur pe durata contestației. Suspendarea din funcție a produs efecte patrimoniale grave și continue. Această stare de incertitudine nu este o consecință a comportamentului reclamantei, ci a normei care nu limitează în mod real posibilitatea de a relua procedura pe baza unor noi circumstanțe.

O normă care produce o incertitudine juridică de durată nedefinită privind statutul profesional al unui judecător este incompatibilă cu principiul securității juridice garantat de art. 1 alin. (3) din Constituție. Legea trebuie să producă stabilitate, nu instabilitate.

Curtea Constituțională nu s-a pronunțat anterior asupra acestei sintagme specifice

Curtea Constituțională s-a pronunțat anterior asupra unor dispoziții din Legea nr. 252/2023 în cauzele inițiate prin sesizările formulate de deputații Vlad Batrinca și procurora Veronica Dragalin.

Acele sesizări au vizat alte aspecte ale legii. Hotărârea Curții Constituționale nr. 2/2025 a analizat compatibilitatea generală a mecanismului de vetting cu Constituția, standardul de probă aplicabil Comisiei de evaluare și efectele nepromovării. Nu a analizat specific sintagma „circumstanțe de fapt care puteau duce la promovarea sau nepromovarea evaluării” din art. 18 alin. (3) lit. b).

Curtea nu s-a pronunțat asupra clarității normative a acestei formulări, asupra limitelor marjei de apreciere a CSM la aplicarea ei sau asupra posibilității controlului judecătoresc real al deciziei de reluire. Aceste probleme sunt distincte de cele analizate în Hotărârea nr. 2/2025.

Prin urmare, problema ridicată în prezenta sesizare nu face obiectul unui precedent constituțional care ar face inadmisibilă sesizarea. Problema este nouă, concretă și direct aplicabilă în cauza reclamantei.

Efectul concret în cauza reclamantei demonstrează că problema este în normă, nu în aplicarea ei

Comisia de evaluare a examinat timp de peste 9 luni situația reclamantei, a administrat probele disponibile, a solicitat materialele penale relevante și a primit refuz documentat, a audiat reclamanta în ședință publică și închisă și a conchis că faptele imputate nu sunt stabilite la nivelul cerut de lege. A aprobat un raport pozitiv.

CSM a respins raportul invocând existența urmării penale ca circumstanță de fapt. Comisia a efectuat reevaluarea exhaustiv, parcurgând aceleași etape, și a ajuns la aceeași concluzie. CSM a respins și al doilea raport, de această dată pe baza rechizitoriului și a proceselor-verbale pe care le-a solicitat direct de la Judecătoria Chișinău, deși Comisia primise refuzul de a le obține.

În niciun moment CSM nu a indicat că Comisia a comis o eroare concretă de evaluare a probelor. Nu a arătat că o probă a fost greșit interpretată. Nu a arătat că un element relevant a fost omis. Nu a arătat că o concluzie a Comisiei este incorectă. A invocat pur și simplu existența unor circumstanțe, fără a demonstra că acestea sunt incompatibile cu concluzia Comisiei.

Aceasta este exact aplicarea pe care norma o permite. CSM poate constata circumstanțe de fapt fără să demonstreze că acestea contrazic evaluarea Comisiei. Norma nu impune o astfel de demonstrație. Un raport de evaluare pozitiv adoptat după o investigație exhaustivă poate fi respins fără o contraprobă la concluziile Comisiei și fără un criteriu verificabil.

Problema nu este că CSM a aplicat greșit norma. Problema este că norma, astfel cum este formulată, permite această aplicare. O normă care permite ca un raport de evaluare pozitiv să fie respins fără o contraprobă la concluziile Comisiei și fără un criteriu verificabil nu respectă cerința de claritate și predictibilitate a legii și permite arbitrariul decizional.

Prin urmare, art. 18 alin. (3) lit. b) din Legea nr. 252/2023, în partea care vizează sintagma „circumstanțe de fapt care puteau duce la promovarea sau nepromovarea evaluării”, este neconstituțional în măsura în care nu definește tipul de circumstanțe relevante, nu stabilește un standard de probă pentru constatarea lor, nu impune ca acestea să contrazică concluzia Comisiei și nu permite un control judecătoresc efectiv al deciziei CSM.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe propria răspundere ca informațiile prezentate curții sunt veridice, fapt pentru care si semnez.

Reclamanta:

Jud. Angela Braga

Digitally signed by Braga Angela
Date: 2026.05.13 10:54:19 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la admiterea cererii de sesizare a Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „circumstanțe de fapt care puteau duce la promovarea sau nepromovarea evaluării” de la art. 18 alin. (3) lit. b) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023 depusă de către Angela Braga.

*(Dosarul nr. 3-5/26
Nr. PIGD 2-26046849-01-3-14042026)*

Întrunirea condițiilor stabilite la art. 12¹ din Codul de procedură civilă pentru admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

18 mai 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică cererea depusă de către Angela Braga, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor prevederi ale Legii privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Diana Stănilă, *Președinte*,
Stella Bleșceaga,
Leonid Chirtoacă, *judecători*

Cu participarea grefierului: Cristian Țenu

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 14 aprilie 2026, Angela Braga a depus contestație în temeiul art. 19 din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023. Ea a solicitat anularea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 138/9 din 31 martie 2026 și constatarea promovării evaluării externe.

2. Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 22 aprilie 2026, instanța a primit spre examinare în procedura contenciosului administrativ contestația formulată de Angela Braga împotriva Consiliului Superior al Magistraturii, terț Comisia de Evaluare a Judecătorilor. Totodată, a informat participanții că, contestația va fi examinată în ședință publică la data de 18 mai 2026, ora 09.30, sala nr. 4, în incinta Curții Supreme de Justiție (str. Petru Rareș 18, mun. Chișinău).

3. La 13 mai 2026, prin intermediul poștei electronice, Angela Braga a depus o cerere, prin care a solicitat sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „circumstanțe de fapt care puteau duce la promovarea sau nepromovarea evaluării” de la art. 18 alin. (3) lit. b) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023.

4. În cadrul ședinței de judecată, reclamanta a solicitat admiterea cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, susținând că sunt întrunite condițiile de admisibilitate ale acesteia și că prevederile contestate sunt aplicabile în prezenta cauză. În Ghidul practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor referitoare la excepția de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a reținut că o excepție de neconstituționalitate poate fi examinată chiar dacă aceleași prevederi legale au mai făcut anterior obiectul controlului de constituționalitate, atunci când sunt invocate motive diferite. Deși excepția de neconstituționalitate a art. 18 alin. (3) lit. b) Cod penal a mai fost ridicată, în prezenta cauză sunt invocate argumente distincte. Prin urmare, doar Curtea Constituțională este competentă să se pronunțe asupra admisibilității sesizării și asupra examinării acesteia în fond.

5. Reprezentantul reclamantei, avocata Viorica Gladun a solicitat admiterea cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate. Ea a menționat că, în prezenta cauză, există două rapoarte pozitive ale Comisiei de evaluare, care au fost înlăturate de Consiliul Superior al Magistraturii în temeiul noțiunii „circumstanțe de fapt”, formulată în lege excesiv de larg. Această noțiune permite Consiliului Superior al Magistraturii să califice arbitrar aproape orice element drept „circumstanță de fapt”, afectând previzibilitatea legii, dreptul la apărare și posibilitatea exercitării unui control judecătoresc efectiv. Ea a susținut că sesizarea este distinctă de hotărârea anterioară a Curții Constituționale din 16 ianuarie 2025, prin care Curtea s-a pronunțat asupra articolului 18 alin. (3) lit. b) din perspectiva limitării competenței Consiliului Superior al Magistraturii de a examina raportul Comisiei de evaluare sub aspect factual și juridic. În acea cauză, Curtea Constituțională a făcut referire la Hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023, referitoare la articolul 14 alin. (8) lit. b) din Legea nr. 252/2023, prin care au fost soluționate chestiuni ce țin de competența Colegiului specializat al Curții Supreme de Justiție. Prezenta sesizare contestă lipsa de claritate și previzibilitate a sintagmei „circumstanțe de fapt”, absența unui standard de probă și a unor garanții împotriva arbitrarului, precum și imposibilitatea exercitării unui control judecătoresc efectiv.

6. Reprezentanta reclamantei, avocata Svetlana Olari a susținut argumentele reclamantei și a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate.

7. Reprezentantul Consiliului Superior al Magistraturii, Olesia Ciobanu, a lăsat la discreția instanței soluționarea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate. Ea a menționat că, reieșind din practica existentă, excepția poate fi ridicată pentru motivele invocate.

8. Reprezentantul Comisiei de evaluare a judecătorilor, Andrei Bivol a menționat că nu are obiecții la cererea reclamantei dacă sunt întrunite condițiile procedurale, iar aceste chestiuni nu au fost soluționate de către Curtea Constituțională.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

9. Art. 195 din Codul administrativ prevede următoarele:

„Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.”

10. Art. 12¹ din Codul de procedură civilă stipulează că:

„În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.”

11. Art. 135 alin. (1), lit. a) din Constituția Republicii Moldova prevede că:

„Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

12. La 09 februarie 2016, Curtea Constituțională a adoptat Hotărârea nr. 2 „Pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (sesizarea nr.55b/2015)”. Ea a decis că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Totodată, s-a dispus că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

13. Conform § 79-80 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul

concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea a mai menționat că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

14. Potrivit § 82-83 din aceeași Hotărâre, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu.

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

15. Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful § 82.

16. Așadar, pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale, sunt necesare întrunirea cumulativă a tuturor condițiilor strict obligatorii prevăzute la art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă.

17. Verificând respectarea condițiilor prevăzute la § 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, obligator-necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, ajunge la concluzia că acestea sunt întrunite în totalitate.

18. Completul de judecată reține că prevederile legale invocate și anume art. 18 alin. (3) lit. b) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023, intră în categoria actelor prevăzute de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, sunt aplicabile cazului prin prisma efectelor nepromovării evaluării externe de către candidat, deci sunt incidente situației.

19. Reclamanta consideră că sintagma „circumstanțe de fapt care puteau duce la promovarea sau nepromovarea evaluării” de la art. 18 alin. (3) lit. b) din Legea nr. 252/2023, nu definește conținutul juridic al noțiunii utilizate, nu stabilește standardul de probă necesar pentru constatarea acestor circumstanțe și nu oferă instanței de judecată un criteriu care să poată fi verificat la controlul legalității hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii. Art. 18 alin. (3) lit. b) nu stabilește ce trebuie să însemne „circumstanțe de fapt”, dacă aceste circumstanțe trebuie să fie noi, necunoscute anterior Comisiei, care să fie decisive și incompatibile cu

concluzia raportului de evaluare, sau că acestea ar trebui să fie demonstrate prin probe certe. De asemenea, norma nu indică dacă simpla existență a unei urmăriri penale, existența unui rechizitoriu sau altor acte de urmărire penală poate constitui, prin ea însăși, o asemenea circumstanță, în absența unei hotărâri judecătorești definitive.

20. Art. 18 alin. (3) lit. b) din Legea nr. 252/2023 nu a fost examinat anterior de Curtea Constituțională din perspectiva criticilor formulate în prezenta cauză. Prin hotărârea din 16 ianuarie 2025, Curtea Constituțională a vizat doar existența competenței Consiliul Superior al Magistraturii și a Consiliul Superior al Procurorilor de a examina rezultatele evaluării, fără a analiza criteriile de exercitare a acestei competențe. De asemenea, hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 vizează art. 14 alin. (8) lit. b) din Legea nr. 26/2022 și competența Curții Supreme de Justiție, nu competența Consiliului Superior al Magistraturii. Prezenta excepție vizează lipsa unui standard de probă și a unor criterii clare pentru constatarea „circumstanțelor de fapt” care pot justifica infirmarea unui raport pozitiv al Comisiei, ceea ce creează riscul arbitrariului.

21. Problema ridicată este una distinctă și concretă având în vedere că Consiliul Superior al Magistraturii, a utilizat sintagma contestată pentru a respinge un raport pozitiv al Comisiei, a dispus reluarea evaluării, iar ulterior a înlăturat și al doilea raport pozitiv în baza unor materiale penale neconfirmate judiciar. Această practică demonstrează că noțiunea „circumstanțe de fapt” poate include împrejurări foarte diferite, fără ca legea să stabilească dacă acestea trebuie să fie noi, certe, decisive sau confirmate prin probe directe.

22. În consecință, excepția urmărește verificarea conformității sintagmei contestate cu exigențele art. 1 alin. (3), art. 20, art. 23 alin. (2) și art. 26 din Constituție, în măsura în care aceasta permite exercitarea unei competențe cu efecte grave asupra statutului profesional al judecătorului, fără criterii clare, standarde de probă și garanții suficiente împotriva arbitrariului. Art. 18 alin. (3) lit. b) din Legea nr. 252/2023 prin lipsa de claritate a noțiunii „circumstanțe de fapt”, permite exercitarea acestei competențe într-un mod imprevizibil și arbitrar.

23. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art.195 din Codul administrativ, art. 12¹ din Codul de procedură civilă, art. 230 din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de Angela Braga.

Ridică excepția de neconstituționalitate pentru controlul constituționalității a sintagmei „circumstanțe de fapt care puteau duce la promovarea sau nepromovarea evaluării” de la art. 18 alin. (3) lit. b) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252 din 17 august 2023.

Transmite Curții Constituționale sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, împreună cu cererea și copia prezentei încheieri.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte
Judecători

Diana Stănilă
Stella Bleșceaga
Leonid Chirtoacă

Copia corespunde originalului
Judecător

Leonid Chirtoacă